Verslag over de digitale voortgang in Europa Landenprofiel België 2017

In het verslag over de digitale voortgang in Europa (Europe's Digital Progress Report – EDPR) wordt een overzicht gegeven van de vooruitgang die de lidstaten op het vlak van digitalisering hebben geboekt. Die voortgang wordt gevolgd door de kwantitatieve gegevens van de index van de digitale economie en maatschappij ("DESI" - Digital Economy and Society Index)[1] te combineren met kwalitatieve informatie over het landspecifieke beleid. Het verslag omvat vijf hoofdstukken:

1 Connectiviteit	Vaste breedband, mobiele breedband, snelheid en prijs van breedband
2 Menselijk kapitaal	Internetgebruik, digitale basis- en geavanceerde vaardigheden
3 Internetgebruik	Gebruik door burgers van inhoud, communicatie en onlinetransacties
4 Integratie van digitale technologie	Digitalisering van bedrijven en elektronische handel
5 Digitale overheidsdiensten	e-overheid

Ranglijst index van de digitale economie en maatschappij (DESI) 2017

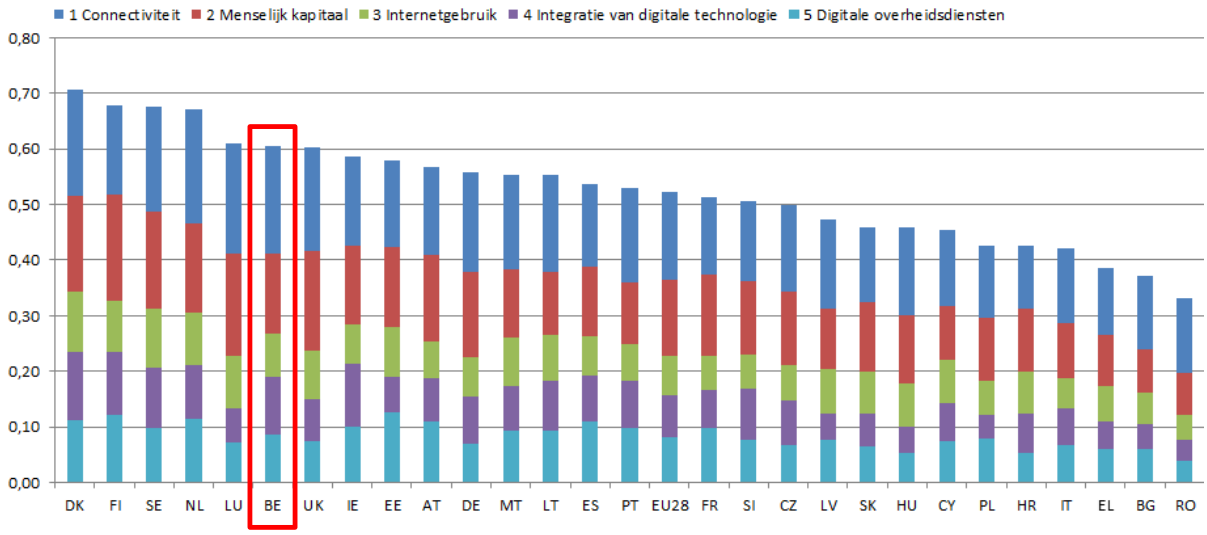

[1] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi

	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**6**	**0,61**	**0,63**	**0,52**
DESI 2016[2]	5	0,58	0,60	0,49

In de index van de digitale economie en maatschappij 2017 behaalt België de zesde plaats. Algemeen bekeken werd het voorbije jaar traag vooruitgang geboekt. België presteert het best op het gebied van connectiviteit (derde plaats) en integratie van technologie door ondernemingen (vijfde plaats), terwijl digitale overheidsdiensten het grootste relatieve zwakke punt vormen. De voornaamste uitdaging van het land is om zijn mobiele connectiviteit te blijven verbeteren.

België behoort tot de cluster van goed presterende landen[3].

In de in 2015 gepresenteerde strategie "Digital Belgium"[4] wordt de digitale langetermijnvisie van het land uiteengezet en worden vijf prioriteiten vastgesteld: digitale infrastructuur, digitaal vertrouwen en digitale veiligheid, digitale vaardigheden en jobs, digitale economie en digitale overheid. Daarenboven zijn er gewestelijke strategieën zoals "Digital Wallonia"[5].

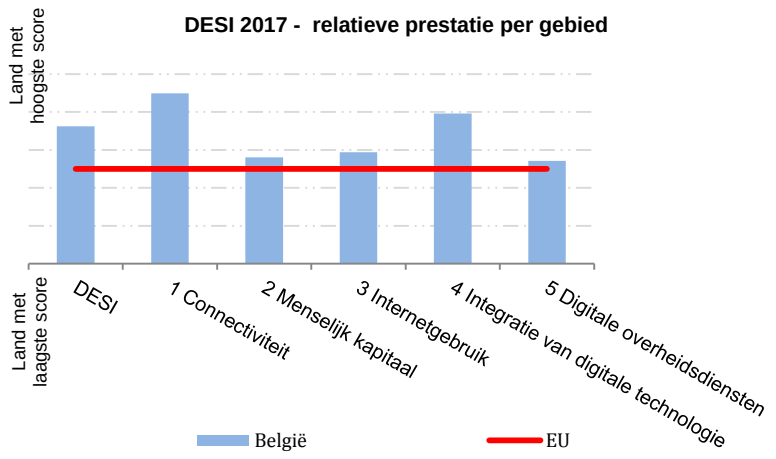

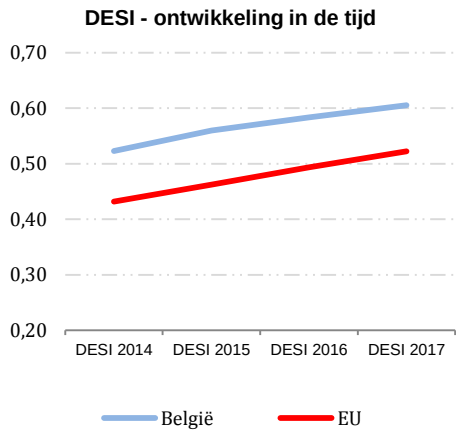

[2] De DESI 2016 is voor alle landen herberekend, rekening houdend met kleine wijzigingen in de keuze van indicatoren en correcties van de onderliggende indicatorgegevens. Daardoor is het mogelijk dat de scores en plaatsen van landen ten opzichte van de vorige publicatie enigszins anders zijn. Zie de methodologische nota betreffende DESI voor meer informatie op https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi.

[3] De goed presterende landen zijn België, Denemarken, Estland, Finland, Ierland, Luxemburg, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

[4] http://www.digitalbelgium.be/nl

[5] https://www.digitalwallonia.be/

1 Connectiviteit

1 Connectiviteit	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**3**	**0,78**	**0,75**	**0,63**
DESI 2016	2	0,76	0,73	0,59

	België					EU
	DESI 2017			DESI 2016		DESI 2017
	waarde		plaats	waarde	plaats	waarde
1a1 Vastebreedbanddekking Percentage van de huishoudens	**99,93 %** 2016	→	**7**	**99,93 %** 2015	**6**	**98 %** 2016
1a2 Gebruik vaste breedband Percentage van de huishoudens	**80 %** 2016	↑	**6**	**78 %** 2015	**6**	**74 %** 2016
1b1 Gebruik mobiele breedband Abonnementen per 100 mensen	**68** Juni 2016	↑	**23**	**61** Juni 2015	**23**	**84** Juni 2016
1b2 4G-dekking[6] Percentage van de huishoudens (gemiddelde van de providers)	**95 %** 2016		**7**	**n.v.t.**		**84 %** 2016
1b3 Spectrum[7] Percentage van het streefdoel	**68 %** 2016	↓	**15**	**72 %** 2015	**14**	**68 %** 2016
1c1 Dekking NGA Percentage van de huishoudens	**99 %** 2016	→	**2**	**99 %** 2015	**2**	**76 %** 2016
1c2 Snelle-breedbandabonnementen Percentage abonnementen >= 30 Mbps	**81 %** Juni 2016	↑	**1**	**78 %** Juni 2015	**1**	**37 %** Juni 2016
1d1 Vastebreedbandprijs[8] Percentage inkomen	**1,3 %** prijs 2016, inkomen 2015	↓	**18**	**1,2 %** prijs 2015, inkomen 2015	**18**	**1,2 %** prijs 2016, inkomen 2015

In 2016 behoort België nog steeds tot de kopgroep op het gebied van connectiviteit, maar zakt het één plaats in vergelijking met 2015. Het land staat nu op de derde plaats in de EU en presteert relatief slechter wat betreft vastebreedbanddekking en -prijs en spectrumtoewijzing. De stijging van het gebruik van vaste en mobiele breedband met respectievelijk 2 en 7 procentpunten is tegelijk onvoldoende om de positie van het land in deze categorieën te verbeteren. Met name het gebruik van mobiele connectiviteit blijft in België ver onder de typische waarden van andere landen in dezelfde cluster en bedraagt minder dan de helft van de koploper in de cluster. De 4G-dekking ligt op het clustergemiddelde en kan dus verder worden verbeterd om de uitstekende NGA-dekking van het land te evenaren.

[6] Dit is een nieuwe DESI-indicator die de gemiddelde dekking van 4G-netwerken van telecomproviders meet.

[7] In de meeste lidstaten is er bij deze indicator een daling merkbaar door de extra EU-harmonisering van de 700 MHz-band in april 2016.

[8] Als gevolg van een kleine wijziging in de methodiek zijn de historische gegevens opnieuw berekend.

De Belgische overheid heeft een ambitieuze digitale agenda dat tot doel heeft de gebruikers tegen 2020 toegang te geven tot een connectiviteit van 1 Gbps en België door te laten stoten naar de derde plaats in de index van de digitale economie en maatschappij. Met het oog op deze doelstellingen vertrouwt het land op investeringen door de markt, aangemoedigd door gunstige regelgeving. De federale, gewestelijke en gemeentelijke niveaus werken momenteel nauw samen om een plan op te stellen voor de dekking van “witte zones” waarin onvoldoende vaste en mobiele connectiviteit is[9]. Daarnaast biedt de overeenkomst die de Waalse overheid in 2016 met de industrie heeft bereikt om in ruil voor belastingverlichting de uitrol van draadloze infrastructuur te vergemakkelijken, een mogelijkheid om de uitrol van digitale communicatienetwerken te bevorderen.

Om de connectiviteit verder te stimuleren en tegen 2020 een gigabitsamenleving tot stand te brengen, moet België het gebruik van breedband en de ontwikkeling van de mobiele topinfrastructuur blijven bevorderen. Met name wat het gebruik van mobiele breedband betreft, wordt het land door andere goed presterende landen overklast. Op dit vlak zou vooruitgang kunnen worden geboekt door middel van de gerichte bevordering van infrastructuurontwikkeling in combinatie met de bevordering van waardetoevoegende mobiele-connectiviteitsoplossingen. Ook zal de regelgevingsdruk voor de exploitanten verminderen indien de richtlijn betreffende de vermindering van de kosten voor breedband snel wordt toegepast. Hetzelfde geldt voor een nauwere coördinatie tussen gemeenten met betrekking tot de implementatievoorwaarden, wat tot regionale richtsnoeren zou kunnen leiden.

9 http://www.decroo.belgium.be/fr/le-ministre-de-croo-%C3%A9labore-un-plan-d%E2%80%99action-pour-les-communes-mal-desservies-sur-le-plan-des

2 Menselijk kapitaal

2 Menselijk kapitaal	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**11**	**0,57**	**0,68**	**0,55**
DESI 2016	11	0,56	0,66	0,53

	België					EU
	DESI 2017			DESI 2016		DESI 2017
	waarde		plaats	waarde	plaats	waarde
2a1 Internetgebruikers Percentage van de bevolking	**84 %** 2016	↑	**9**	**83 %** 2015	**9**	**79 %** 2016
2a2 Ten minste digitale basisvaardigheden Percentage van de bevolking	**61 %** 2016	↑	**9**	**60 %** 2015	**10**	**56 %** 2016
2b1 ICT-specialisten[10] Percentage van de werkzame bevolking	**4,2 %** 2015	→	**7**	**4,2 %** 2014	**6**	**3,5 %** 2015
2b2 Afgestudeerden in STEM-vakken Per 1000 personen (20-29 jaar)	**14** 2014	↑	**21**	**13** 2013	**25**	**19** 2014

Op het gebied van menselijk kapitaal presteert België goed en boekt het langzaam vooruitgang. De inwoners van België maken regelmatig gebruik van internet en beschikken meestal over goede digitale vaardigheden. In 2016 gaf 68 % van de Belgen aan over digitale basisvaardigheden te beschikken, tegenover 56 % in de EU.

België beschikt over een gekwalificeerde beroepsbevolking met een hoge participatiegraad in het hoger onderwijs, maar heeft betrekkelijk weinig afgestudeerden in wetenschaps-, technologie-, en wiskunderichtingen (de "STEM"-vakken). De tekorten op deze gebieden kunnen een grote belemmering vormen voor de groei en innovatie en er is reeds schaarste in bepaalde functies die bijvoorbeeld digitale vaardigheden vereisen. In bepaalde geografische gebieden is er nu al een tekort aan gekwalificeerde ICT-deskundigen. Het tekort aan ICT-deskundigen verhelpen, blijft van cruciaal belang om de digitale transformatie van de Belgische economie te ondersteunen.

Om de digitale vaardigheden bij de bevolking een impuls te geven, hebben de Belgische autoriteiten "Digital Champions"[11] gelanceerd, een Belgische coalitie op het gebied van digitale vaardigheden. Dit initiatief verenigt diverse bestaande initiatieven en experimenteert daarnaast met nieuwe benaderingen. Zo gaan ICT-professionals naar scholen om jongeren te inspireren. Begin 2017 kondigde de Belgische federale regering de oprichting van een fonds voor digitale vaardigheden aan met een budget van 18 miljoen EUR voor een periode van drie jaar. Hiermee zullen onder meer opleidingen in codering en andere digitale vaardigheden voor jongeren worden gefinancierd. Dit initiatief wordt aangevuld met de

[10] Eurostat heeft de historische gegevens herzien.

[11] digitalchampions.be

lancering van een zeer zichtbare hub voor digitale vorming en transformatie in het centraal station van Brussel: “BeCentral”[12].

Zowel Vlaanderen als Wallonië hebben maatregelen genomen om het lage aantal afgestudeerden in wetenschappelijke en technische richtingen aan te pakken. Gezien de paradoxale situatie waarbij er ondanks de hoge jeugdwerkloosheid ICT-vacatures niet kunnen worden ingevuld, is er naast deze initiatieven nog steeds behoefte aan een nog sterkere dialoog tussen de onderwijssector en het bedrijfsleven zodat de leerplannen worden afgestemd op de behoeften van de arbeidsmarkt.

[12] http://www.becentral.org/

3 Internetgebruik

3 Internetgebruik	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**11**	**0,52**	**0,60**	**0,48**
DESI 2016	12	0,49	0,57	0,45

	België					EU
	DESI 2017			DESI 2016		DESI 2017
	waarde		plaats	waarde	plaats	waarde
3a1 Nieuws Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	**65 %** 2016	↑	**24**	**62 %** 2015	**24**	**70 %** 2016
3a2 Muziek, films en games[13] Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	**72 %** 2016		**23**	**n.v.t.**		**78 %** 2016
3a3 Video on Demand[14] Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	**12 %** 2016		**17**	**n.v.t.**		**21 %** 2016
3b1 Videogesprekken Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	**44 %** 2016	↑	**16**	**42 %** 2015	**16**	**39 %** 2016
3b2 Sociale netwerken Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden internet heeft gebruikt	**80 %** 2016	↑	**3**	**78 %** 2015	**2**	**63 %** 2016
3c1 Bankieren Percentage van de bevolking dat in de afgelopen 3 maanden	**75 %** 2016	↑	**7**	**73 %** 2015	**7**	**59 %** 2016
3c2 Winkelen Percentage internetgebruikers (vorig jaar)	**65 %** 2016	↑	**12**	**64 %** 2015	**12**	**66 %** 2016

Wat het gebruik van internetdiensten door particulieren betreft, zijn de prestaties van België verder verbeterd en is het land in Europa van de 12e naar de 11e plaats geklommen. De Belgische internetgebruikers lezen nieuwsberichten online (65 %), luisteren naar muziek, bekijken video's en spelen games online (72 %), bekijken films (12 %) en voeren videogesprekken via internet (44 %). Ze gebruiken sociale netwerken (80 %) en bankieren online (75 %). De Belgische gebruikers winkelen minder online dan de rest van Europa (65 % van de internetgebruikers tegenover 66 % in de 28 EU-landen), waardoor België op de 12e plaats staat.

[13] Er is een breuk in de reeks als gevolg van een wijziging in de Eurostat-enquête.

[14] Er is een breuk in de reeks als gevolg van een wijziging van de gegevensbron. De nieuwe bron is Eurostat.

4 Integratie van digitale technologie

4 Integratie van digitale technologie	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**5**	**0,52**	**0,44**	**0,37**
DESI 2016	5	0,48	0,41	0,35

	België					EU
	DESI 2017			DESI 2016		DESI 2017
	waarde		plaats	waarde	plaats	waarde
4a1 Delen van elektronische informatie Percentage van de ondernemingen	**50 %** 2015		**2**	**50 %** 2015	**2**	**36 %** 2015
4a2 RFID Percentage van de ondernemingen	**5,5 %** 2014		**8**	**5,5 %** 2014	**8**	**3,9 %** 2014
4a3 Sociale media Percentage van de ondernemingen	**22 %** 2016	↑	**10**	**19 %** 2015	**10**	**20 %** 2016
4a4 Elektronische facturen Percentage van de ondernemingen	**16 %** 2016	↑	**14**	**12 %** 2015	**16**	**18 %** 2016
4a5 Cloud Percentage van de ondernemingen	**18 %** 2016	↑	**7**	**17 %** 2015	**7**	**13 %** 2016
4b1 Verkoop via internet door mkb Percentage van de kmo's	**23 %** 2016	↓	**6**	**24 %** 2015	**5**	**17 %** 2016
4b2 Omzet elektronische handel Percentage van de omzet van de kmo's	**19,6 %** 2016		**3**	**n.v.t.** 2015		**9,4 %** 2016
4b3 Verkoop over grenzen heen via internet Percentage van de kmo's	**13,1 %** 2015		**2**	**13,1 %** 2015	**2**	**7,5 %** 2015

Over het algemeen presteert België goed op het gebied van integratie van digitale technologie en boekt het gestage vooruitgang, behalve in de online verkoop door kmo's.

De bevordering van het gebruik van digitale technologieën zou, in combinatie met een werkende bevolking die deze technologieën kan gebruiken, de productiviteitsgroei verder ondersteunen.

Om dit potentieel te benutten, zijn de digitalisering van ondernemingen en de "industrie 4.0" eveneens prioriteiten in de digitaliseringsagenda's van het Vlaams en Waals Gewest, zoals Made Different[15], Plan Marshall 4.0[16].

Op federaal niveau is onlangs een nieuw wettelijk kader voor de deeleconomie aangenomen dat de inkomstenbelasting, de sociale zekerheid en de btw omvat. Zo wordt op de inkomsten van via een app of digitaal platform geleverde diensten een vereenvoudigd verlaagd belastingtarief van 10 % toegepast (zie kader).

[15] http://www.madedifferent.be/

[16] http://planmarshall.wallonie.be/

Uitgelicht project 2017[17]: Een nieuw wettelijk kader voor de deeleconomie

Steeds meer particulieren verlenen diensten aan andere particulieren als mini-ondernemers en maken daarbij gebruik van apps en andere digitale platforms ("deeleconomie" of "deel- en ruileconomie"). De rechtspositie van sommige van deze activiteiten was niet helemaal duidelijk. Om de innoverende diensten te helpen succes te boeken en rechtszekerheid te bieden, heeft België begin 2017 voor deze diensten een nieuw en innoverend wettelijk kader ingevoerd. Het houdt in dat op deze diensten een vereenvoudigd en verlaagd belastingtarief van 10 % wordt toegepast.

De nieuwe wetgeving is van toepassing op inkomens tot 5 000 EUR, waardoor tegelijkertijd fraude of oneerlijke concurrentie met kleine ondernemingen en professionele ondernemers wordt vermeden. Vóór de invoering van de nieuwe voorschriften waren de meeste activiteiten in de deeleconomie onderworpen aan een belasting van 33 %.

De particulieren dienen hun inkomen niet aan de belastingdienst aan te geven, maar de geregistreerde platforms moeten de belasting aan de bron inhouden en de desbetreffende informatie naar de belastingdienst sturen. Volgens de Belgische autoriteiten zullen de administratieve kosten voor de dienstverlenende particulieren minimaal zijn. Ze dienen geen Belgisch ondernemingsnummer en geen btw-nummer aan te vragen. Particulieren die van een nevenactiviteit in de deeleconomie een beroepsactiviteit willen maken, moeten zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep worden.

[17] Uitgelicht project 2016: Fix My Street Bruxelles/Brussel: Vanaf april 2015 zijn alle 19 Brusselse gemeenten actief lid van Fix My Street Brussel, een web- en mobiel platform waarop de inwoners en de overheid incidenten in de openbare ruimte kunnen melden. De website en mobiele applicatie zijn ontwikkeld en worden onderhouden door het Centrum voor Informatica voor het Brusselse Gewest (CIBG). Met de toepassing kan de schade worden omschreven en gelokaliseerd, en worden inwoners en overheid door middel van een actualisatietool over elk stadium van de afhandeling van het incident geïnformeerd. Hoewel het effect hiervan nog niet is beoordeeld, is het een veelbelovende dienst die crowdsourcing van gegevens ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte combineert met de mogelijkheid voor inwoners om de voortgang die overheden boeken, te volgen.

5 Digitale overheidsdiensten

5 Digitale overheidsdiensten	België		Cluster	EU
	plaats	score	score	score
DESI 2017	**13**	**0,57**	**0,59**	**0,55**
DESI 2016	13	0,56	0,57	0,51

	België					EU
	DESI 2017			DESI 2016		DESI 2017
	waarde		plaats	waarde	plaats	waarde
5a1 Gebruikers van e-overheid Percentage van de internetgebruikers (vorig jaar)	**40 %** 2016	↑	**10**	**39 %** 2015	**10**	**34 %** 2016
5a2 Vooraf ingevulde formulieren Score (0 tot 100)	**59** 2016	↓	**11**	**65** 2015	**10**	**49** 2016
5a3 Voltooiing van diensten via internet Score (0 tot 100)	**84** 2016	↓	**17**	**85** 2015	**15**	**82** 2016
5a4 Open Data[18] Percentage van de maximumscore	**48 %** 2016	↑	**21**	**34 %** 2015	**21**	**59 %** 2016

Op het gebied van digitale overheidsdiensten scoort België minder goed in vergelijking met zijn algehele positie op digitaal vlak en het afgelopen jaar stagneerde de vooruitgang. Met een score van 0,57 is het land 13e van de EU-landen wat betreft digitale overheidsdiensten.

De federale structuur van België brengt uitdagingen met zich mee bij de totstandbrenging van coherente en nationale e-overheidsdiensten. Uiteenlopende en niet per se interoperabele diensten zorgen voor efficiëntieverlies. In bepaalde sectoren, waaronder de rechterlijke macht, worden de mogelijkheden van ICT nog niet volledig benut.

In december 2016 kondigde de Belgische federale overheid de oprichting van een bureau voor digitale transformatie aan dat belast wordt met de digitale transformatie van de federale overheidsdiensten. Het nieuwe bureau is bedoeld als kennis- en innovatiecentrum voor het gebruik van nieuwe technologieën en het gebruik van data. Daarnaast lanceerde de federale overheid een nieuwe overheidscloud ("G-cloud") waarin de ICT-applicaties van verschillende federale diensten en ministeries zijn geïntegreerd.

Deze initiatieven zijn een aanvulling op de verschillende lopende projecten, zoals het programma "Vlaanderen Radicaal Digitaal" of de federale opendatastrategie 2015-2020.

[18] Wijziging van de gegevensbron. De historische gegevens zijn eveneens aangepast. De nieuwe bron is het Europese dataportaal.